

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2018/59
Karar Sayısı : 2018/60
Karar Tarihi : 31/5/2018
R.G. Tarih- Sayı : 30/6/2018 – 30464 (Mükerrer)

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 123 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 13/2/2018 tarihli ve 7098 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un;

A. Yok hükmünde olduğunun, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 9., 11., 15., 121. ve 130. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek tespitine,

B. Yok hükmünde olduğunun kabul edilmemesi hâlinde şekil bakımından Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptaline,

karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

İptali talep edilen 7098 sayılı Kanun şöyledir:

“OLAĞANÜSTÜ HAL KAPSAMINDA BAZI TEDBİRLER ALINMASI HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN DEĞİŞTİRİLEREK KABUL EDİLMESİNE DAİR KANUN

Kanun No. 7098

Kabul Tarihi: 13/2/2018

Kamu personeline ilişkin tedbirler

MADDE 1- (1) Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve ekli (1) sayılı listede yer alan kişiler kamu görevinden başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır. Bu kişilere ayrıca herhangi bir tebligat yapılmaz. Haklarında ayrıca özel kanun hükümlerine göre işlem tesis edilir.

(2) Birinci fıkra gereğince kamu görevinden çıkarılan kişilerin, mahkûmiyet kararı aranmaksızın rütbe ve/veya memuriyetleri alınır ve bu kişiler görev yaptıkları teşkilata yeniden kabul edilmezler; bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemezler, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemezler; bunların uhdelelerinde bulunan her türlü mütevellî heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bunların silah ruhsatları, gemi adamlığına ilişkin belgeleri ve pilot

lisansları iptal edilir ve bu kişiler oturdukları kamu konutlarından veya vakıf lojmanlarından onbeş gün içinde tahliye edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar. Bu kişiler hakkında bakanlıkları ve kurumlarınca ilgili pasaport birimine derhal bildirimde bulunulur. Bu bildirim üzerine pasaport birimlerince pasaportlar iptal edilir.

(3) Birinci fıkra kapsamında kamu görevinden çıkarılanlar, varsa uhdelerinde taşımış oldukları büyükelçi, vali gibi unvanları ve müsteşar, kaymakam ve benzeri meslek adlarını ve sıfatlarını kullanamazlar ve bu unvan, sıfat ve meslek adlarına bağlı olarak sağlanan haklardan yararlanamazlar.

İade hükümleri

MADDE 2- (1) Ekli (2) sayılı listede yer alan kişiler, ilgili kanun hükmünde kararnamenin eki listelerin ilgili sıralarından çıkarılmıştır.

(2) İlgili kanun hükmünde kararname hükümleri, birinci fıkroda belirtilen kişiler bakımından tüm hüküm ve sonuçlarıyla birlikte ilgili kanun hükmünde kararnamenin yayımı tarihinden geçerli olmak üzere ortadan kalkmış sayılır. Söz konusu personelden bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren on gün içerisinde göreve başlamayanlar çekilmiş sayılır. Bu kapsamda göreve başlayanlara, kamu görevinden çıkarıldıkları tarihten göreve başladıkları tarihe kadar geçen süreye tekabül eden mali ve sosyal hakları ödenir. Bu kişiler, kamu görevinden çıkarılmalarından dolayı herhangi bir tazminat talebinde bulunamaz. Bu personelin görevlerine iadesi, kamu görevinden çıkarıldıkları tarihte bulundukları yöneticilik görevi dışında öğrenim durumları ve kazanılmış hak aylık derecelerine uygun kadro ve pozisyonlara atanmak suretiyle de yerine getirilebilir. Bu maddeye ilişkin işlemler ilgili bakanlık ve kurumlar tarafından yürütülür.

(3) Olağanüstü hal kapsamında yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnameler gereği öğrencilikle ilişkileri kesilmiş olanlardan bu Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (3) sayılı listede yer alanlar, ilgili kanun hükmünde kararnamenin eki listelerin ilgili sıralarından çıkarılmıştır. İlgili kanun hükmünde kararname hükümleri, bu kişiler bakımından tüm hüküm ve sonuçlarıyla birlikte ilgili kanun hükmünde kararnamenin yayımı tarihinden itibaren ortadan kalkmış sayılır.

(4) Ekli (4) sayılı listede yer alan kişiler, ilgili kanun hükmünde kararnamenin eki listenin ilgili sıralarından çıkarılmıştır. İlgili kanun hükmünde kararname hükümleri, bu kişiler bakımından tüm hüküm ve sonuçlarıyla birlikte ilgili kanun hükmünde kararnamenin yayımı tarihinden geçerli olmak üzere ortadan kalkmış sayılır. Bu fıkraya ilişkin işlemler ilgili bakanlık ve kurumlar tarafından yürütülür.

Rütbesi alınan Türk Silahlı Kuvvetleri personeli

MADDE 3- (1) Türk Silahlı Kuvvetlerinden emekliye sevk edilen, kendi isteğiyle emekli olan, istifa eden veya başka bir sebeple ayrılanlardan, terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen ve ekli (5) sayılı listede yer alanların rütbeleri alınır ve emekli kimlikleri iptal edilir. Bu kişiler kamu görevine yeniden kabul edilmezler, doğrudan veya dolaylı görevlendirilemezler. Ayrıca bunlar uhdelerinde taşımış oldukları mesleki unvanları ve

sıfatlarını kullanamazlar ve bu unvan ve sıfatlarına bağlı olarak sağlanan haklardan yararlanamazlar. Bu kişilerin uhdelelerinde bulunan her türlü müteveli heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bunların silah ruhsatları, pilot lisansları, gemi adamlığına ilişkin belgeleri ve ilgili pasaport birimlerinde pasaportları iptal edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar.

Kurum ve kuruluşlara ilişkin tedbirler

MADDE 4- (1) Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara aidiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatı olan ve ekli (6) sayılı listede yer alan kurum ve kuruluşlar kapatılmıştır.

(2) Birinci fıkra kapsamında kapatılan kurum ve kuruluşlara ait olan taşınır ile her türlü malvarlığı, alacak ve haklar, belge ve evrak Hazineye bedelsiz olarak devredilmiş sayılır, bunlara ait taşınmazlar tapuda resen Hazine adına, her türlü kısıtlama ve taşınmaz yükünden ari olarak tescil edilir. Bunların her türlü borçlarından dolayı hiçbir şekilde Hazineden bir hak ve talepte bulunulamaz. Devre ilişkin işlemler ilgili tüm kurumlardan gerekli yardımı almak suretiyle Maliye Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

EK MADDE 1- (1) 6/2/2018 tarihli ve 7081 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanunun 10 uncu maddesiyle,

a) 18/10/2016 tarihli ve 6749 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere eklenen cümle,

b) 6749 sayılı Kanunun 5 inci maddesine eklenen fıkra,

c) 9/11/2016 tarihli ve 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına “Olağanüstü halin” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen ibare ve “mahkemelerce” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen ibare ile aynı maddeye eklenen fıkra,

yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 6/2/2018 tarihli ve 7082 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanunun 17 nci maddesiyle 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 19 uncu maddesine eklenen fıkra yürürlükten kaldırılmıştır.

(3) 8/2/2018 tarihli ve 7091 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesi Hakkında Kanunun 10 uncu maddesiyle;

a) 6749 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına ilk cümlesinden sonra gelmek üzere eklenen cümle,

b) 6749 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına “silah ruhsatları” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen ibare,

c) 6749 sayılı Kanunun 7 nci maddesine eklenen fıkra,

ç) 6749 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen cümle,

d) 8/11/2016 tarihli ve 6755 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasına “silah ruhsatları” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen ibare,

e) 6756 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasına “silah ruhsatları” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen ibare,

f) 6756 sayılı Kanunun 104 üncü maddesine eklenen fıkra,

g) 6756 sayılı Kanunun 105 inci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümle,

yürürlükten kaldırılmıştır.

(4) 6756 sayılı Kanunun 107 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 107- (1) 106 ncı madde uyarınca Komisyonlar tarafından tespit edilen personelin Türk Silahlı Kuvvetleri, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, diğer yükseköğretim kurumları ile Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına devrine ilişkin usul ve esaslar ile devre ilişkin diğer hususları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(2) Devredilen personelin atanacağı kadrolar, başka bir işleme gerek kalmaksızın atama işleminin yapıldığı tarih itibarıyla ihdas edilerek 78 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname eki cetvellerin ilgili kurumlara ait bölümlerine eklenmiş sayılır.

(3) Devredilen personelden;

a) Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre alanlara, devredilmeden önce en son ayda kadrolarına bağlı olarak yapılan aylık gösterge, ek gösterge, kıdem aylığı, taban aylığı, zam, tazminat ve ek ödeme veya sağlık hizmetleri tazminatı ödemeleri toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); devir sonrası atandıkları yeni kadrolarına bağlı olarak yapılan aylık gösterge, ek gösterge, kıdem aylığı, taban aylığı, zam, tazminat ödemeleri ile döner sermayeden yapılan ek ödemenin toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir.

b) Aylıklarını 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa göre alanlara, devir sonrası atandıkları yeni kadrolarında ödenen döner sermaye ek ödemesi net tutarının, devir tarihi itibarıyla eski kadrolarına bağlı olarak hesaplanan sağlık hizmetleri tazminatı net

tutarından (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır) az olması halinde, aradaki fark herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ayrıca tazminat olarak ödenir.

c) Aylıklarını 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa göre alanlara, aylık ve mali hakları (ek ödeme veya sağlık hizmetleri tazminatı dahil), rütbe ve kıdemleri ile devredildiği tarihteki aylık ve mali hak unsurları (tayın bedeli ve fiilen çalışma karşılığı yapılan ödemeler hariç) esas alınarak aynı şekilde ödenir. Bu şekilde almakta oldukları aylık ve mali hakları toplam net tutarının, devir sonrası yeni kadrolarına bağlı olarak alabilecekleri aylık ve mali hakları toplamı ile atanmış oldukları yeni kadro unvanı esas alınmak suretiyle hesaplanan döner sermaye ek ödemesi toplamının net tutarından az olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ayrıca tazminat olarak ödenir. Bunların, subaylarda kıdemli albay, astsubaylarda ise iki kademeli kıdemli başçavuş rütbesini geçmemek ve general ve amiraller bulundukları rütbede kalmak üzere rütbe, terfi ve kıdemlilik işlemleri ile yaş haddi ve kadrosuzluk tazminatı da dahil emeklilik işlemleri, görev yaptıkları kurum tarafından 926 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılır. Ancak bunlar, istekleri halinde atanmış oldukları kadronun mali ve sosyal haklarından yararlanmak kaydıyla memurlar için belirlenen yaş haddine kadar çalışmaya devam edebilirler. Bu bent kapsamında bulunan personel hakkında 4/1/1961 tarihli ve 209 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesi ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesi uygulanmaz. Devredilen personele 926 sayılı Kanunun ek 17 nci maddesinin (Ç) fıkrası uyarınca yapılacak sağlık hizmetleri tazminatı ödemelerine ilişkin esas ve usulleri belirlemeye, anılan fıkra da belirtilen hükümler çerçevesinde Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Sağlık Bakanlığı yetkilidir.

ç) Sözleşmeli olarak görev yapanlar, ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde aynı şekilde sözleşmeli olarak görev yapmaya ve ücret almaya devam ederler.

d) 13/6/2001 tarihli ve 4678 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanuna göre çalışmakta olanlar anılan Kanun hükümleri çerçevesinde muvazzaf subaylığa ve muvazzaf astsubaylığa geçirilmiş sayılır ve bu maddedeki muvazzaf subay ve muvazzaf astsubaylarla ilgili hükümlere tabi olurlar.

(4) Devredilen personel ve bunların emeklileri, Türk Silahlı Kuvvetleri ile Sahil Güvenlik ve Jandarma Genel Komutanlıklarına bağlı sosyal tesislerden ve varsa silah taşıma ve bulundurma hakkından emsali rütbedeki personel gibi yararlanır. Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK) üyesi olanların bu üyelikleri üçüncü fıkra hükümlerine tabi oldukları sürece, fiili hizmet süresi zammından yararlananların bu hakları ise üçüncü fıkranın (c) bendi hükümleri çerçevesinde 926 sayılı Kanuna göre aylık aldıkları sürece devir tarihindeki hükümler esas alınmak suretiyle devam eder.

(5) Üçüncü ve dördüncü fıkra hükümleri, ilgililer bu madde uyarınca devredildikleri kurumların kadrolarında kaldıkları sürece uygulanır. Ancak ilgili personelin Sağlık Bakanlığı ile Sağlık Bilimleri Üniversitesi arasındaki geçişleri kurum değişikliği sayılmaz.

(6) Askeri sağlık teşkillerinin yönetildiği merkez veya bölge teşkilatlarında görevli olup, sağlık teşkillerinin devri sebebiyle hizmetine ihtiyaç kalmayan sağlık ve yardımcı sağlık personeli ile görev sürelerinin bitiminde yurda dönen Girne Asker Hastanesinde görevli sağlık ve yardımcı sağlık personeli de Sağlık Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığının müşterek kararıyla devredilen personel kapsamına alınır.

(7) *Gülhane Askeri Tıp Akademisinde uzmanlık ve yan dal uzmanlık eğitimi yapma hakkı kazanmış olup henüz uzmanlık eğitimine başlamamış olanlardan ihtiyaç duyulan branşlardaki personel; kıta, kurum ve karargâhlarda fiilen en az iki yıllık hizmeti tamamlamak kaydıyla Sağlık Bilimleri Üniversitesinde Milli Savunma Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığı nam ve hesabına tıpta uzmanlık ve yan dal uzmanlık eğitimi yapar. İhtiyaç duyulmayan branşlardaki personel, devredilen personel kapsamında Sağlık Bilimleri Üniversitesinde araştırma görevlisi kadrolarına atanır. Gülhane Askeri Tıp Akademisinde lisansüstü eğitim yapmakta olan öğrenciler (yabancı öğrenciler dahil) ile bu hakkı kazanmış olanlar eğitimlerine Üniversitede devam eder.*

(8) *Devredilen personelden Türk Silahlı Kuvvetleri ile Sahil Güvenlik ve Jandarma Genel Komutanlıklarına karşı mecburi hizmeti bulunan personel, bu hizmetlerini devredildikleri kurumlarda tamamlar.*

(9) *Uluslararası askeri anlaşma ve protokoller kapsamında Gülhane Askeri Tıp Akademisinde eğitim ve öğretim gören yabancı uyruklu personel ve bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri ile yine aynı anlaşmalar kapsamında yıllık kontenjan dahilinde ücretsiz tedavisi yapılan hastaların tedavi giderleri ile misafir askeri personel ve öğrencilerin maaş, harçlık ve her türlü giderleri Milli Savunma Bakanlığı bütçesinden karşılanır.*

(10) *Savaş hali ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin yurtdışı görevleri nedeniyle askeri sağlık teşkili kurulması ile buralarda görevlendirilecek Sağlık Bakanlığı personeline ilişkin usul ve esaslar Milli Savunma Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında yapılacak protokollerle belirlenir.*

(11) *Devredilen personele devir tarihinden sonra yapılması gereken aylık veya ücret ödemeleri yeni kurumları tarafından yapılır ve bu ödemeler hakkında kurumlar arasında herhangi bir hesaplama yapılmaz.”*

(5) *6758 sayılı Kanunun 7082 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle değişiklik yapılan 20 nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

“Kayyımlik yetkisi Fona devredilen veya Fonun kayyım olarak atandığı şirketleri ve ortaklık paylarını soruşturma ve kovuşturma süresince yönetmek ve temsil etmek üzere atananlar veya görevlendirilenler ile 5271 sayılı Kanunun 128 inci maddesinin onuncu fıkrasına göre malvarlığı değerlerinin yönetimi amacıyla atananlar ve bu kapsamda icra edilen iş ve işlemler hakkında 8/11/2016 tarihli ve 6755 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 37 nci ve 38 inci maddeleri uygulanır.”

(6) *7091 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “kefaletten doğmaması” ibaresi “asıl borçlu ve diğer kefiller hakkında kesin aciz vesikası bulunan haller hariç olmak üzere kefaletten doğmaması” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkra “(FETÖ/PDY’ne)” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya diğer terör örgütlerine” ibaresi eklenmiş, aynı maddenin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, altıncı fıkrasına “eğitim” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve sağlık” ibaresi ile maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

“(5) Borçların ödenmesinde, kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, fon kesintisi, pay gibi borçlar, çalışanların sigorta primleri, rehinli alacaklar, enerji, iletişim ve su kullanım borçları, çeşidine bakılmaksızın beşyüz Türk Lirasını geçmeyen borçlar ve diğerleri şeklinde sıralama esas alınır. Kapatılan özel öğretim kurum ve kuruluşları, kurs, dersane, öğrenci yurtları ve pansiyonlara avans veya peşin ödeme şeklinde kapatma tarihinden sonraki dönemler için ifa edilmiş olan öğrenim ve barınma bedelleri, yukarıda belirtilen sıraya tabi tutulmaksızın iade edilir.”

“(8) Bu madde hükümleri 20/7/2016 tarihli ve 2016/9064 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla ülke genelinde ilan edilen olağanüstü hal kapsamında yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnameler uyarınca gerçekleştirilen bütün kapatma işlemleri hakkında uygulanır.”

(7) 1/2/2018 tarihli ve 7072 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 77 nci maddesiyle 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun ek 1 inci maddesinin beşinci fıkrasına eklenen cümle yürürlükten kaldırılmıştır.

(8) 7072 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde yer alan “Kanun Hükmünde Kararnamenin” ibaresinden sonra gelmek üzere “28 inci maddesinin (B) fıkrasının üçüncü paragrafında yer alan “Başbakanca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde değiştirilmiş” ibaresi eklenmiş ve “28 inci maddesine” ibaresi “ve aynı maddeye” şeklinde değiştirilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 20/7/2016 tarihli ve 2016/9064 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla ülke genelinde ilan edilen olağanüstü hal kapsamında yürürlüğe konulan ve bu maddenin yayımı tarihi itibarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilmiş olan kanun hükmünde kararnamelerle doğrudan tesis edilen işlemler, ilgili kanun hükmünde kararnamenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla hüküm ifade eder; Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonuna yapılan başvuruların süresi de ilgili kanun hükmünde kararnamelerin yürürlüğe girdiği tarihe göre belirlenir.

(2) Olağanüstü hal kapsamında yürürlüğe konulan ve bu maddenin yayımı tarihi itibarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilmiş olan kanun hükmünde kararnamelerle doğrudan tesis edilen işlemlerle ilgili olarak Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonunun görev ve yetkileri ile Komisyon tarafından alınan kararların geçerliliği devam eder.

Yürürlük

MADDE 5- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 6- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin

GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 28/3/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Volkan HAS tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu Kanun, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun'un Yok Hükmünde Olduğunun Tespiti Talebinin İncelenmesi

3. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu Kanun'un olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnamesinin (OHAL KHK'sı) onaylanmasından ibaret olduğu, OHAL KHK'sı ile olağanüstü hâl ile ilgisi olmayan, olağanüstü hâlin gerekli kılmadığı konularda olağanüstü hâlin kapsamını ve süresini aşan düzenlemelerin öngörüldüğü, yürürlükteki kanunlarda genel ve sürekli nitelikte değişiklikler yapıldığı, olağanüstü hâl döneminde temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması veya durdurulması hâllerinin kanunla düzenlenmesi gerektiği hâlde OHAL KHK'sı ile hükme bağlandığı, bu nedenlerle Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kuruluna tanınan olağanüstü hâllerle ilgili ve sınırlı düzenleme yapma yetkisinin aşıldığı ve yasama yetkisinin gasbedildiği, OHAL KHK'sında yer alan hükümler ile ekli listelerin tamamının Bakanlar Kurulu üyelerince okunmadan ve söz konusu düzenlemelerin hazırlanmasından önce imzalandığı, bu itibarla Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunun iradesinin oluşmadığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) öngördüğü otuz günlük süre içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulunda görüşülmemesi sebebiyle OHAL KHK'sının bu niteliğini yitirdiği, anılan süreden sonra görüşülüp karara bağlanmasının ise niteliğini kaybetmiş olan OHAL KHK'sını geçerli hâle getirmeyeceği, OHAL KHK'sının Meclis kararı ile onaylanması gerekirken kanunla onaylanmasının yasama yetkisinin gaspı sonucunu doğurduğu, dava konusu Kanun'da yer alan hükümlerin maddi anlamda kanun olmayıp bireysel işlem niteliğinde olduğu, bu itibarla yürütme görev ve yetkisinin gasp edildiği, bireysel işlemlerin kanun şeklinde düzenlenmesi suretiyle söz konusu işlemlerin yargı denetimi dışına çıkarılmanın amaçlandığı, Kanun'a ekli listelerde yer alan bireylerin terör örgütü üyeliği sebebiyle kurumlarından ilişkilerinin kesilmesinin ve tüzel kişilerin kapatılmasının hükme bağlanmasının yargısal yetkinin yasama organı tarafından kullanılması sonucunu doğurduğu, hangi oluşumların terör örgütü olarak nitelendirileceği konusunda Milli Güvenlik Kuruluna yetki tanınmasıyla da yargı yetkisinin kullanımının yürütme organına devredildiği, yüzlerce kişiden oluşan ekli listeler okunmadan ve milletvekillerince görüşülmeden Kanun'un kabul edildiği, bu nedenle TBMM'nin iradesinin oluştuğunu söylemenin mümkün olmadığı, yasama işlemleriyle çok sayıda öğretim elemanının görevden uzaklaştırılmasının, öğretim elemanlarının Yükseköğretim Kurulunun veya üniversitelerin yetkili organlarının dışında kalan makamlarca her ne suretle olursa olsun görevlerinden uzaklaştırılmayacağını öngören Anayasa'nın 130. maddesini açıkça ihlal ettiği, bu itibarla yürütmeye ait yetkinin yasama organı tarafından gasbedildiği, temel hak ve özgürlüklerin Anayasa'nın 15. maddesine aykırı olarak sınırlandırıldığı veya kullanımının durdurulduğu belirtilerek Kanun'un Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 9., 11., 15., 121. ve 130. maddelerine aykırı olduğu ve öncelikle yokluğunun tespitine karar verilmesi gerektiği ileri sürülmüştür.

4. Anayasa'nın 87. maddesinde kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmış; 89. maddesinde de Cumhurbaşkanının TBMM'ce kabul

edilen kanunları onbeş gün içinde yayımlayacağı, yayımlanmasını uygun bulmadığı kanunları ise bir daha görüşülmek üzere aynı süre içinde TBMM'ye geri göndereceği belirtilmiştir.

5. Kanun tasarı ve tekliflerinin TBMM'de görüşülerek kabul edilmesi, söz konusu tasarı veya teklifin kanunlaşması sonucunu doğurmakta; bir başka deyişle TBMM'nin tasarı ve teklifin kabulü yönündeki iradesi, kanunun varlık kazanması için gerekli ve yeterli bulunmaktadır. Cumhurbaşkanının bir kanunu yayımlaması, TBMM'nin bu yöndeki kabulü ile vücut bulan kanuna yeniden varlık sağlamadığı gibi bir daha görüşülmek üzere TBMM'ye geri göndermesi de kanunun varlığını ortadan kaldırmamaktadır. Belirtilen nedenle Cumhurbaşkanının kanunu yayımlama iradesi ve kanunun Resmî Gazete'de yayımlanması, kanunun aleniyet kazanması ve yürürlüğe girmesi bakımından önem taşımaktadır.

6. Bir normun yokluğu, hukuk dünyasında hiç doğmamış olduğunun ifadesidir. Normun varlığı ise, o normun yürürlüğe girmesine ve uygulanmasına bağlı bulunmamaktadır. *Varlık, yürürlük ve uygulanma* kavramları birbirinden farklı olup *varlık*, bir normun hukuk âleminde vücut bulmasını ifade etmektedir. Kanunlar bakımından yokluk, parlamento iradesinin bulunmaması gibi durumlarda, başka bir ifadeyle bir normun varlığının zorunlu koşulları bulunmadığı takdirde söz konusu olabilecektir.

7. Yokluktan farklı olan hukuka aykırılık hâli ise hukuk âleminde var olan normun, hukukun öngördüğü usul ve esaslar çerçevesinde çıkarılmaması anlamını taşımaktadır. Hukuka aykırılık hâli ne kadar ağır ve açık olursa olsun bir normun hukuka aykırı olması, zorunlu koşullarının bulunması suretiyle var olan o normun yokluğu sonucunu doğurmaz. Bu nedenle kanunların veya kanun hükümlerinin Anayasa'ya uygunluk denetimi kapsamında incelenmesi gereken hususlarda Anayasa'ya aykırılığının tespiti, ilgili kanun veya kanun hükümlerinin yokluğunu değil iptalini gerekli kılar.

8. Dava dilekçesinde Kanun'un Anayasa'ya aykırılığı yolunda ileri sürülen hususlar ile Kanun'da yer alan düzenlemelerin niteliği, Kanun'un varlık kazanmasını imkânsız kılan hâller kapsamına girmediğinden, söz konusu kuralların Anayasa'ya uygunluk denetimi kapsamında incelenmesini ve bu inceleme neticesinde varılacak sonuca göre ilgili kuralın iptalini ya da iptal talebinin reddini gerekli kılmaktadır.

9. Açıklanan nedenlerle Kanun'un yok hükmünde olduğunun tespiti talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Kadir ÖZKAYA ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu sonuca farklı gerekçeyle katılmışlardır.

B. Kanun'un Şekil Bakımından Anayasa'ya Aykırı Olduğu Gerekçesiyle İptali Talebinin İncelenmesi

10. Dava dilekçesinde özetle; OHAL KHK'larının TBMM'de görüşülmesi için İçtüzük'te öngörülen otuz günlük sürenin bitiminin ardından dava konusu Kanun'a dayanak teşkil eden OHAL KHK'sının TBMM'ce kabul edilmesinin eylemli İçtüzük değişikliği niteliğinde olduğu ve İçtüzük'ün değiştirilmesine ilişkin Anayasa ve İçtüzük'te yer alan usul hükümlerine uyulmadığı, öte yandan Kanun'un doğrudan uygulanabilir şekildeki Anayasa hükümlerine aykırı düzenlemeler içermesi nedeniyle maddi anlamda Anayasa değişikliği niteliğinde olduğu ve Anayasa değişiklikleri için özel olarak Anayasa'da öngörülmüş teklif ve

oylama çoğunluğu ile iki kez görüşme koşullarının yerine getirilmediği belirtilerek Kanun'un şekil bakımından Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

11. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca Kanun ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 148. maddesi yönünden de incelenmiştir.

12. Kanunların esas bakımından Anayasa'ya uygunluk denetimi; kanunun içeriği, bir başka ifadeyle kanunun maddi hukuk dünyasında yarattığı değişiklik bakımından Anayasa'ya uygun olup olmadığını ifade etmektedir. Şekil bakımından uygunluk ise teklif ve tasarıların kanunlaşabilmesi için, diğer bir anlatımla maddi olarak varlık kazanabilmesi için Anayasa'da öngörülen usullere uyulup uyulmadığının denetimini ifade etmektedir.

13. Anayasa'nın 148. maddesinin ikinci fıkrasında, kanunların şekil bakımından denetlenmesinin son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı hususu ile sınırlı olduğu hükme bağlanmıştır.

14. Anayasa'nın 148. maddesinin gerekçesinde de Genel Kurul tarafından yapılan son oylamadan önce vücut bulan şekil bozukluklarını Genel Kurulun bildiği veya bilmesi gerektiğinin varsayıldığı belirtilerek son oylamadan önce yapılan şekil bozukluklarının iptale neden olamayacağı ifade edilmiş ve *"Genel Kurulun oylama yapıp kanunu kabul etmesi, şekil bozukluğunu, o kanunu kabul etmemek için yeterli neden saymadığı yolunda bir irade tecellisidir. En büyük organ genel kuruldur. Onun iradesi hilafına bir sonuç çıkarmak hukukun ana esaslarına aykırı düşer. Bu nedenle son oylamadan önceki şekil bozuklukları, iptal sebebi sayılmamıştır."* denilmiştir.

15. Anayasa'nın 148. maddesinin açık hükmü ve gerekçesi karşısında kanunların şekil bakımından denetiminde, son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığından başka bir hususun esas alınmasına ve bu suretle kanunların şekil bakımından denetimlerinin yapılabilmesine imkân bulunmamaktadır.

16. Anayasa'nın *"Toplantı ve karar yeter sayısı"* başlıklı 96. maddesinde *"Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz."* denilmektedir. Bu çerçevede TBMM'nin bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri olan 184 milletvekiliyle toplanması, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar vermesi ve karar yeter sayısının hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlası olan 139 milletvekilinden az olmaması gerekmektedir.

17. Kanun'un görüşülmesine ilişkin TBMM Genel Kurul tutanaklarının incelenmesinden KHK'nın tümü üzerindeki oylamanın işaretle oylama yöntemiyle yapıldığı anlaşılmaktadır. İşaretle oylama sonucunun rakamsal olarak belirlenmeyip İçtüzük'ün 141. maddesi uyarınca oturumu yöneten Başkan tarafından Genel Kurula *kabul edilmiştir* veya *kabul edilmemiştir* denilmek suretiyle ilan edilmesi karşısında, Kanun'un kabul edildiği birleşimin, toplantı yeter sayısının bulunduğu belirtilerek açıldığı, Kanun'un tümünün oylaması sırasında toplantı ve karar yeter sayısının varlığı konusunda Başkanlık Divanınca tereddüde düşülmediği gibi herhangi bir milletvekili tarafından yeter sayının

Esas Sayısı : 2018/59
Karar Sayısı : 2018/60

bulunmadığı yönünde bir itirazın da ileri sürülmediği gözetildiğinde son oylamanın Anayasa'nın 96. maddesinde öngörülen çoğunlukla yapıldığının kabulü gerekir.

18. Öte yandan dava dilekçesinde yer alan diğer Anayasa'ya aykırılık iddialarının Kanun'un şekil bakımından denetimini gerektirmesi, bu denetimin ise son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapıp yapılmadığı hususuyla sınırlı olması nedeniyle söz konusu aykırılık iddialarının incelenmesi Anayasa Mahkemesinin denetim yetkisi kapsamı dışında kalmaktadır.

19. Açıklanan nedenlerle son oylamasının Anayasa'da öngörülen çoğunlukla yapıldığı açık olan Kanun, Anayasa'nın 148. maddesine aykırı değildir. Şekil bakımından iptal talebinin reddi gerekir.

IV. HÜKÜM

13/2/2018 tarihli ve 7098 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un;

A. Yok hükmünde olduğunun tespiti talebinin REDDİNE,

B. Şekil bakımından Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE,

31/5/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Serruh KALELİ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye	Üye	Üye
Recep KÖMÜRCÜ	Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN

Esas Sayısı : 2018/59
Karar Sayısı : 2018/60

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Muammer TOPAL

Üye

M. Emin KUZ

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye

Kadir ÖZKAYA

Üye

Rıdvan GÜLEÇ

Üye

Recai AKYEL

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

FARKLI GEREKÇE

Dava konusu Kanun'un yok hükmünde olduğunun tespiti yönündeki talebin reddine ilişkin karara, Anayasa Mahkemesinin 31/5/2018 tarihli ve E.2018/42, K.2018/48 sayılı kararına yazdığım farklı gerekçeyle katılıyorum.

Başkan

Zühtü ARSLAN

FARKLI GEREKÇE

Mahkememiz çoğunluğu, dava dilekçesinde ileri sürülen hususların “Kanun’un varlık kazanmasını imkânsız kılan hâller kapsamına girmediğinden” yok hükmünde olduğunun tespiti yönündeki talebin reddine karar vermiştir.

Esas Sayısı : 2018/59
Karar Sayısı : 2018/60

Çoğunluğun red sonucuna, Anayasa Mahkemesinin 31/5/2018 tarihli ve E.2018/42, K.2018/48 sayılı kararına Başkan Zühtü ARSLAN'ın yazdığı farklı gerekçeyle katılıyoruz.

Üye

Kadir ÖZKAYA

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ